جام جم

ویژه فرهنگ - هنر
رسانه - جامعه
۵
چهارشنبه ■ ۱۱ آبان ۱۴۰۱ ■ شماره ۶۳۴۵

واکاوی آمارهای ملی نشان می‌دهد جمعیت دوستدار شبکه‌های اجتماعی، کتابخوان‌ها را مغلوب کرده است

دلبستگی به «نت» دلزدگی از «کتاب»

۱۲

نگاهی به رمان‌های امنیتی حدادپور جهرمی به بهانه موفقیت «پسر نوح»

روایت‌های جذاب سوژه‌های پرخطر

۱۱

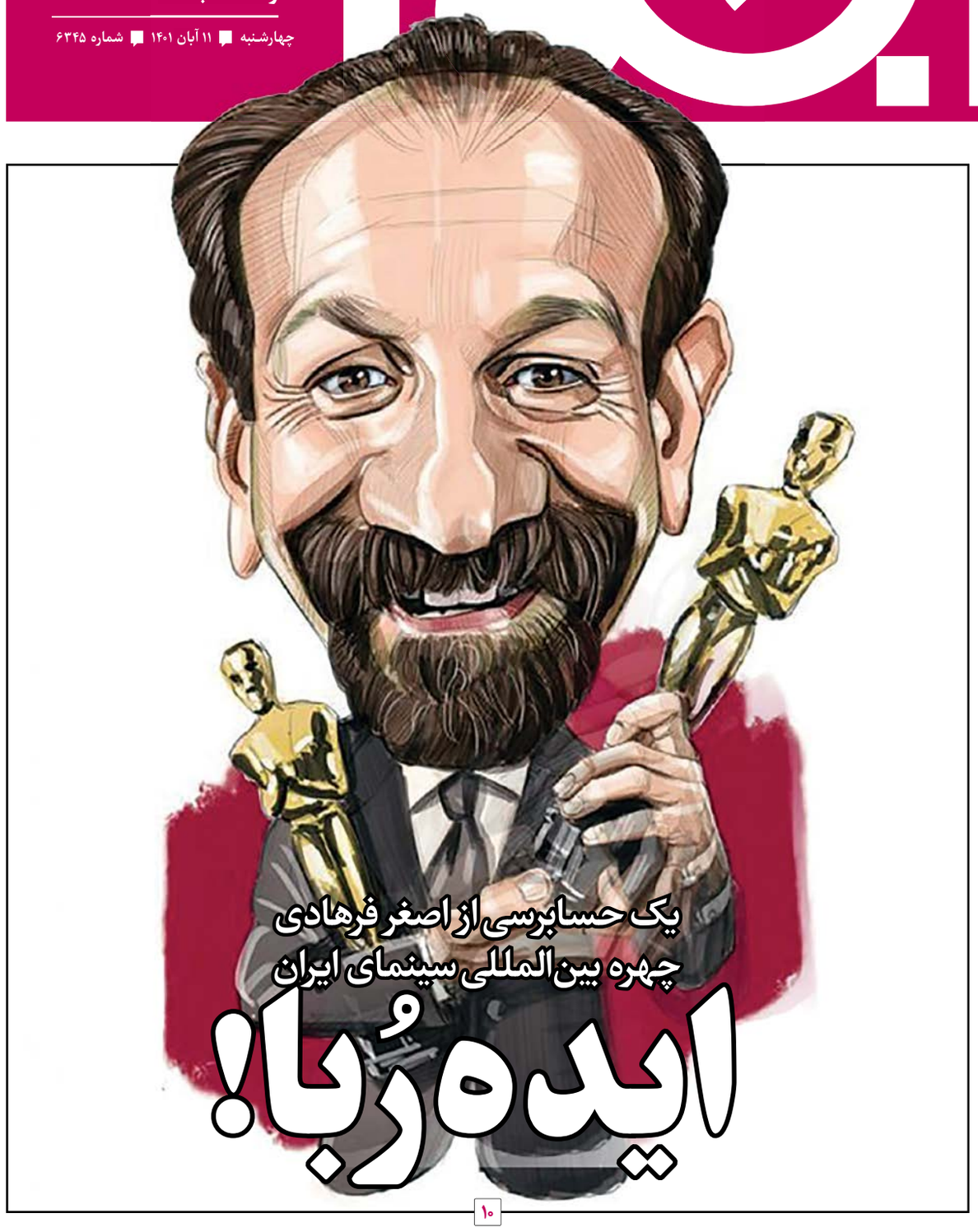

یک حسابرسی از اصغر فرهادی چهره بین‌المللی سینمای ایران

ایده رُبا!

۱۰

۸ رسانه

گفت‌وگوی «جام جم» با هنرمندان تازه‌ترین سریال معاونت برون‌مرزی

گیل دخت؛ عاشقانه‌ای در دل تاریخ

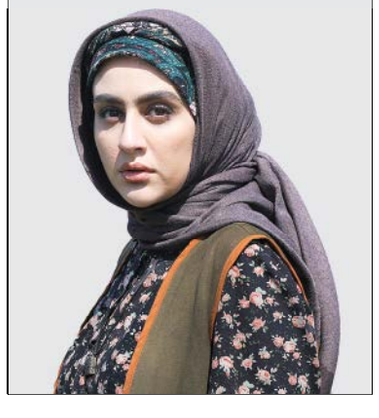

۶ رسانه

نگاهی به یکی از ویژه‌برنامه‌های سیما در آستانه روز دانش‌آموز

تصویر واقعی دانش‌آموز ایرانی در مدرسه همت

۷ رسانه

مینا جعفرزاده، بازیگر خاطره‌ساز تلویزیون در گفت‌وگو با «جام جم»:

دوست دارم نقش یک معتاد را بازی کنم

دیدگاه

تحلیل ایشیزاکا کنجی از برتری سینمای قاره کهن در برابر هالیوود

سینمای آسیا انسانی است

کیکاوس زیاری
گروه فرهنگ و هنر

ایشیزاکا کنجی، منتقد فیلم و از دست‌اندرکاران سینمایی در ژاپن، عقیده دارد قاره آسیا در مقایسه با آمریکا و حتی اروپا، دارای سینمای بهتری است و انسانیت و محبت بسیار بیشتری در آن وجود دارد. به گفته این متخصص سینمای آسیا، طی چند دهه گذشته فیلم‌های این قاره در کنار طرح مسائل و مشکلات عمومی مردم کشورهای مختلف منطقه در داستانسرایی‌های‌شان موضوع نوعدوستی و محبت به همنوع و انسانیت را در مرکز توجه قرار داده‌اند. کنجی می‌گوید:« این فقط فیلمسازان کهنه‌کار و قدیمی نیستند که به این موضوع توجه خاصی دارند. حتی فیلمسازان جوان و تازه وارد هم که در دنیای رایانه‌ای و دیجیتالی زندگی می‌کنند، نسبت به این نکته بی‌تفاوت نیستند و در فیلم‌های‌شان روح زندگی و همیاری با بقیه مردم به‌خوبی دیده می‌شود. تلاش همه دوستداران سینمای مؤلف در این سال‌ها این بوده که از این نوع نگاه در فیلم‌های فیلمسازان قدیم و نوپا حمایت شود.»

این منتقد سینما روی این نکته تاکید می‌کند که فقط فیلم‌های ژاپنی نیستند که با نگاهی انسان‌دوستانه تولید می‌شوند. او از سینمای کشورهای کوچک‌تر و در حال رشدی چون پاکستان و افغانستان (قبل از سلطه دوباره طالبان بر آن و ممنوعیت فعالیت‌های سینمایی) هم اسم می‌برد که با تولیدات‌شان به رقابت جدی با کشورهای پیشرفته منطقه همچون استرالیا و نیوزیلند پرداخته‌اند. نکته‌ای که کنجی اشاره خاصی روی آن می‌کند، این است که فعالیت‌های سینمایی در تمام این کشورها از نظر نوع سوژه و داستان چندگام جلوتر از تولیدات هالیوودی است.

وی تاکید می‌کند: «یکی از دلایل مهم این موضوع، پذیرش این فیلم‌ها و داستان‌های‌شان از سوی عموم تماشاگران است. مردم عادی با استقبال از این فیلم‌ها، راه را برای تولید هرچه بیشتر داستان‌های انسان‌دوستانه و دور از خشونت وکشت و کشتار فراهم می‌کنند.»

کنجی با اشاره به این همگرایی در نگاه و تولیدات کشورهای قاره آسیا و حتی خاورمیانه، صحبت از همکاری‌های مشترک فرهنگی و سینمایی بیشتر طرفین می‌کند و عقیده دارد این همکاری راه را برای مقابله بهتر و بیشتر با نفوذ محصولات هالیوودی هموار می‌کند. به باور کنجی، همکاری‌های مشترکی از این دست زمینه را برای رشد بهتر سینمای نامتعارفی که حرف‌هایی برای گفتن دارد، آماده می‌کند.

او توضیح می‌دهد: «ما دو نوع سینمای نمایش‌دهنده فیلم داریم: یکی انبوه سینماهایی که کارهای تجاری و عامه‌پسند نمایش می‌دهند و یک گروه سینماهای محدودی که آثار نامتعارف را به نمایش می‌گذارند. من این دو را تشبیه به یک پارک تفریحی بزرگ و یک موزه هنری می‌کنم. سینماهایی که فیلم‌های تجاری نمایش می‌دهند بسیار شبیه همین پارک‌های موضوعی هالیوودی هستند که مشتریانش با عجله به هر سو می‌دوند و می‌خواهند هر چه سریع‌تر و بیشتر از امکانات این پارک استفاده کنند اما در موزه‌های هنری شما مردمی را می‌بینید که با آرامش در حال بازدید آثاری هستند که آنها را به فکر فرو می‌برد. وظیفه همه ماست که در ارتقای وضعیت سینماهای هنری و نامتعارف کوشش کنیم.»/ورایتی

گزارش

بخش سوم

زنان هالیوود در دنیایی از تبعیض و ناامنی

سعید مستغاثی
مستندساز و کارشناس سینما
فرهنگ

جین فاندا، بازیگر قدیمی و مشهور سینمای هالیوود و برنده دو جایزه اسکار در گفت‌وگویی در دوم مارس ۲۰۱۷ اعتراف کرد که سینمای آمریکا از زنان سوءاستفاده جنسی می‌کند.

جین فاندا که از فعالان حقوق زنان هم به‌شمار می‌رود، در این مصاحبه که در وب‌سایت «بی‌بی‌سی» انتشار یافت، گفت: « با توجه به نگاه جنسیتی حاکم بر سینما و تاکید بر نمایش زنان در زمینه‌های جنسی باعث شده که بازیگر زن جوان بودن کاری «وحشتناک» باشد.» او افزود، یک‌بار هم به‌دلیل این‌که به درخواست رئیسش برای برقراری رابطه جنسی توجه نکرد، شغلش را از دست داد. فاندا فاش کرد که در دوران کودکی مورد سوءاستفاده و تجاوز جنسی قرار گرفته و مادرش فرانسیس فورد سیمور نیز در هشت سالگی مورد سوءاستفاده جنسی قرار گرفت و در ۴۲ سالگی خودکشی کرد. جین فوندا هفت بار نامزد جایزه اسکار شده که دو بار در سال‌های ۱۹۷۱ و ۱۹۷۹ اسکار بهترین بازیگری را دریافت کرد.

این‌که این مقدار تعرضات جنسی و نگاه برده‌دارانه به زن در هالیوود از کجا ناشی می‌شود، برخی دست‌اندرکاران بازیگری در این کارخانه به اصطلاح رویاسازی سعی داشته‌اند به آن پاسخ گویند؛ پاسخ‌هایی که اینک از سوی گروهی از پرکارترین و مطرح‌ترین هنرپیشگان هالیوودی که به‌هیچ‌وجه در قالب تبعیض جنسیتی نمی‌گنجند، می‌تواند همه آن ادعاهای برابری زن و مرد را در ایدئولوژی لیبرال سرمایه‌داری باطل سازد.

در یکی از میزگردهای بازیگران معروف زن هالیوود، پس از مراسم اسکار سال ۲۰۱۷، مجموع این بازیگران بر «وجود تبعیض جنسی، زن‌ستیزی، افسردگی، بی‌عفتی و تجاوز جنسی» در سینمای هالیوود تاکید داشتند. در این میزگرد که بازیگران مشهوری همچون «نیکول کیدمن» (برنده اسکار بهترین بازیگر مراسم ۲۰۱۷)، «جسیکا لنگ» (یکی دیگر از برندگان اسکار)، «ریز ویترسپون» (دیگر بازیگر اسکاری) و «اپرا وینفری» (زن به اصطلاح قدرتمند رسانه‌های آمریکایی) حضور داشتند، به‌دنبال حضور یک بازیگر دست‌چندم اسرائیلی به نام «گل گدوت» (که یک سرگرد ارتش اسرائیل در جریان تجاوز به لبنان هم بوده) در نقش اول یکی از پروژه‌های پرهزینه هالیوود به نام «زن شگفت‌انگیز» برگزار شد، موجی از اعتراض‌ها و انتقادها به صنعت سینمای آمریکا را به همراه داشت. (نمایش فیلم یاد شده در برخی کشورهای اسلامی ممنوع شد و بعضا در خود آمریکا نیز بحث‌برانگیز بود)

در بخشی از این میزگرد که پیرامون «قدرت و رنج زنان در میان فرهنگ تبعیض‌آمیز صنعت سینما» بحث شد، جسیکا لنگ گفت: «فکر نمی‌کنم تا امروز این حجم از زن‌ستیزی و تبعیض جنسیتی را دیده باشیم!»

او اضافه کرد که سازنده برنامه تلویزیونی‌اش در آستانه انتخابات ریاست جمهوری آمریکا قرار بوده قسمتی را درباره «زن‌ستیزی، تبعیض جنسی، سن‌گرایی» یا همه اینها بسازد اما نتوانسته چنین کاری را انجام دهد!

اپرا وینفری (که ۲۵ سال یکی از پرسروصداترین شوهای تلویزیونی را در آمریکا اجرا می‌کرد و اخیرا نیز شخصا یک شبکه تلویزیونی تاسیس کرده) با تایید سخن جسیکا لنگ، اضافه کرد: «من فردی بودم که ارزش زیادی برای هنرپیشگی قائل بود و سال‌ها بازی بازیگران زن را می‌دیدم ولی پیشرفتی حس نمی‌کردم. می‌ترسیدم که این کار را انجام دهم و احمق به‌نظر برسم.»

در مقابل این اعتراف وینفری و در برابر شگفتی حاضران، نیکول کیدمن گفت: «من هر روز همین احساس را دارم!»

سپس ریز ویترسپون اظهار کرد: «در حقیقت ما زنده‌ایم؛ زندگانی هستیم که در ناامنی زندگی می‌کنیم.»

کریستین متز یکی دیگر از بازیگران حاضر در میزگرد با تایید صحبت دیگران، گفت: «برای من و دیگر زنانی که در زیر گریم و موی مصنوعی هستیم، این سؤال وجود دارد که چرا؟ چرا باید به‌خاطر ظاهرمان قضاوت شویم در حالی‌که ظاهر ما تنها جسمی است که در آن جای گرفته‌ایم و با یک جزر و مد تغییر می‌کند.»

متز ادامه داد: «من هرگز هیکل خود را از تلویزیون ندیده‌ام، چون می‌دانستم که مال من نیست!»

سیاهپوشی گلدن گلوب در اعتراض به تعرضات جنسی

اعتراض عمومی حتی در میان هالیوودی‌ها با گسترش افشاگری‌های پی‌درپی و رسوایی‌های دست‌اندرکاران این کارخانه به اصطلاح رویاسازی وسیع‌تر شد و دامنه بیشتری یافت.

یکشنبه ۸ ژانویه ۲۰۱۸ در لس‌آنجلس، بازیگران و هنرپیشه‌های حاضر در هفتاد و پنجمین دوره مراسم گلدن‌گلوب (جوایز اتحادیه مطبوعات خارجی هالیوود) در اعتراض به بحران تعرضات جنسی که هالیوود را دربر گرفته، با لباس‌های سیاه روی فرش قرمز ظاهر شدند. این واکنش عجیب به‌دنبال خبرهای فاجعه‌باری انجام شد که در طول سال ۲۰۱۷ انتشار یافت و نشان داد بسیاری از عوامل شناخته شده و معروف کمپانی‌های هالیوودی در تعرض و تجاوز به زنان زیردست خود و همچنین هنرپیشه‌های زن نقش داشته‌اند.

گرچه اطلاع از موضوع بی‌بندوباری و روابط نامشروع در سینمای غرب و به‌خصوص هالیوود آنچنان‌که بر پرده فیلم‌های این کارخانه به اصطلاح رویاسازی بارها دیده شده، اتفاق غریبی نیست ولی تاکنون این‌چنین علنی و بی‌پرده اخبارش منتشر نشده بود اما مسأله تعرضات جنسی در غرب محدود به هالیوود نشده و طی سال‌های ۲۰۱۵ به این‌سو، گزارش‌ها و مستندهای متعددی از سوی برخی مؤسسات اجتماعی، آکادمیک و پژوهشی در غرب انتشار یافت که آمارهای بسیار تکان‌دهنده‌ای درباره رشد این فاجعه ارائه می‌دهد؛ آمارهایی که علاوه بر هالیوود، مراکز دانشگاهی، ورزشی، هنری و حتی سیاسی مانند پارلمان اروپا را هم دربر گرفت. طی همین چند سال اخیر، برگزیدگان مراسم هنری و سینمایی در غرب و آمریکا از جمله اسکار و همین مراسم گلدن‌گلوب، از میان فیلم‌هایی بود که به مسأله تعرض جنسی می‌پرداختند همچون «Spotlight» و «مهتاب» و فیلم «سه بیلبورد خارج از ایبینگ میزوری» که گلدن‌گلوب بهترین فیلم درام را دریافت کرد و حتی باعث شد فیلم کاندیدا شده دیگری به نام «مرا با نام خودت صدا بزن» که محتوایی درباره همجنس‌گرایی و انحرافات اخلاقی داشت و در پیش‌بینی‌ها، شانس اصلی محسوب می‌شد، به‌طور کامل از جوایز کنار بماند.

فیلمساز معروف هالیوودی در بن‌بست اتهامات جنسی

اتهامات و خبرهای تعرضات جنسی در هالیوود، کوچک و بزرگ و خرد و ریز و معروف و ناشناس نمی‌شناخت و تقریبا بسیاری از طیف‌های مختلف سینماگر و بازیگر و تهیه‌کننده را در برگرفت. روابط غیراخلاقی در هالیوود حرف تازه‌ای نبود اما در این حد سخیف و آلوده و افسارگسیخته، سابقه نداشت.

یکی از آن فیلمسازان که گرفتار اتهامات تعرض جنسی شد، وودی آلن، فیلمساز مشهور هالیوودی بود که خودش نیز در برخی فیلم‌هایش پرده از این‌گونه روابط غیراخلاقی و نامشروع برداشته بود از جمله آخرین آنها در فیلم کافه سوسایتی بود که یک عمو و برادرزاده‌اش به‌عنوان صاحبان یکی از استودیوهای هالیوود، به‌طور همزمان، با یکی از منشی‌های استودیو رابطه نامشروع برقرار می‌کنند. تقریبا می‌توان گفت وودی آلن در کمتر آثارش به روابط نامشروع جنسی نپرداخت و حالا همان روابط به‌طور زننده‌ای گریبانش را در خارج از فیلم‌ها هم گرفته به‌طوری‌که پس از ۴۰ سال که تقریبا هر ساله فیلمی را روانه پرده سینماها می‌کرد، به‌دلیل اتهامات جنسی که متوجه وی شد، در سال ۲۰۱۷ موفق به اکران فیلم دیگری نشد.

این در حالی بود که او به مدت یک سال فیلم جدید خود به نام «یک روز بارانی در نیویورک» را آماده نمایش داشت اما پخش‌کنندگان آمریکایی مانند «آمازون»، حاضر به توزیع و نمایش این فیلم در طول آن یک سال نشدند و علت این امر را پرونده‌های تعرضات جنسی ذکر شده که علیه این فیلمساز معروف تشکیل شده از جمله تجاوز به دخترخوانده خود در هفت سالگی و چند پرونده دیگر.

پرونده‌های تعرضات جنسی وودی آلن، بعد از رسوایی‌های گسترده جنسی در غرب و به‌خصوص هالیوود و به‌راه افتادن جنبش موسوم به «#من هم»، اوج تازه‌ای گرفت. پس از آن بود که وودی آلن تصمیم گرفت برای نمایش فیلمش سراغ تهیه‌کنندگان اروپایی برود، یعنی همان‌ها که زمانی وی در یکی از فیلم‌های خود به نام «پایان هالیوودی» به مضحکه و سخره‌شان گرفته بود.

لازم به ذکر است پس از موج عظیم انتقادها و اعتراض‌ها نسبت به حجم بالای تعرضات و جنایات جنسی در غرب که حتی به مراکز مهم سیاسی کشورهای اروپایی و پارلمان اروپا و آکادمی نوبل هم کشیده شد، افشاگری‌های عجیب و غریبی در هالیوود علیه فیلمسازان و دست‌اندرکاران این مرکز فیلمسازی در آمریکا به راه افتاد که بسیاری از فیلمسازان و بازیگران مشهور همچون «هاروی واینشتاین»، «رومن پولانسکی»، «کوین اسپیسی» و «سامی دیویس» و... را به دادگاه و محرومیت از فعالیت‌های سینمایی و حتی اخراج از آکادمی اسکار کشانید. طرفه آن‌که تام هنکس، بازیگر و تهیه‌کننده مشهور هالیوودی که بالاترین مدال افتخار آمریکا را هم از دست اوباما دریافت کرد، در دفاع از تعرضات جنسی در هالیوود گفته بود که در یک اتاق موضوع تعرض جنسی را با ۴۰ زن مورد بحث قرار داده که درصد زن‌هایی که تجربه آزار جنسی از سوی آدم‌های منحرف بالادست‌شان داشتند، صددرصد بوده است!